

Dopisi za
uredništvo i
upravu šalju se na
adresu
Z A G R E B.
Draškovićeva ul. 36. I. kat.
(Lav Stern).
Rukopisi se ne
vraćaju.

ŽIDOV

HAJ'HUDI

Izlazi dvaput
mjesečno.
Pretpлата:
Godišnje K 14,
polugodišnje K 7,
četvrtgod. K 3 50
o jedini br. 60 fi

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA.

God. II.

16. srpanj 1918. - ZAGREB - 7. ab 5678.

Broj 14.

Radi tehničkih poteškoća u tiskari izašao je ovaj broj nekoliko dana kasnije.

Pregovori s turskom vladom o pitanju kolonizacije Palestine.

Iz Berlina stigla nam je ova vijest: „Na poziv turske vlade otputovali su zastupnici „Cijeništčkog akcionoga odbora“, nazivlje „Saveza židovskih organizacija Njemačke“ (V. J. O. D.) i „Freie Vereinigung für die Interessen des orthodoxen Judentum“ u Carigrad, da s turskom vladom povela pregovore glede židovskih želja o kolonizaciji Palestine.“

Ovu će vijest radosno pozdraviti u svim židovskim kućama, ona će izazvati oduševljenje u svim židovskim srcima, i svuda gdje se živo osjeća, da židovskom narodu svanjava novo doba i nova sloboda. U ovaj se čas još ne može znati, kako će se ti pregovori svršiti. Na svaki je to način jedna dirljiva velika etapa na putu k cilju. Nakon izjava simpatija svih velevlasti za cionizam, ovo je početak praktičnog nastojanja turskih vlastodržaca, da stvore radni program za kolonizaciju Palestine i sukladnost između interesa židovskoga naroda i turske države. Ako ovi pregovori između turske vlade i židovskih organizacija i ne bi brzo doveli do potpuna rezultata, jasno je, da Turska nastoji, da židovskim željama izadje što više u susret. Vjerojatno će turska vlada imenovati naročitu komisiju, koja će se trajno baviti svim problemima, što su u savezu s kolonizacijom Palestine. Kraj ozbiljne volje turske vlade, to će nastojanje morati uspjeti, jer se interesi židovskoga naroda i turske države u Palestini ne samo nigdje i ni u čemu ne sukobljuju, nego se upravo podudaraju. — Sve većim i sve bržim tempom približavamo se otvarenju židovskoga centra u Palestini. Zato sve više raste dužnost svakoga cioniste, da pripomogne, da barem u istom tempu poraste i pripravnost i sposobnost židovskoga naroda za Palestinu. Sumišljenici! Shvatite duh i zadaće vremena, spoznajte svoje dužnosti prema židovskom narodu; ne budite tromi, ne budite indiferentni, ne budite maljušni u ovo veliko doba! Neka svaki čini svoju dužnost!

Richard Lichtheim:

Cionizam

na hrvatski preveo dr. Aleksandar Licht.
Imademo još stanoviti broj komada ove vrlo informativne brošure. Cijena K 2.— Naručuje se u upravi „Židova“, Zagreb, Petrinjska ulica br. 22.

Novac se šalje unaprijed.

Antisemitizam.

Mi živimo u vrijeme najveće bijede. Mislilo bi se, da će se u ovakovo čoba ljudi složiti, da si međusobno pomažu, da će uvidjeti, kako neprijateljstvo, mržnja, želja za vlašću i silom vode do ponora, u koji propada čitavo čovječanstvo, da jedini spas može biti u obnovi čovjekoljubivih nazora i uspostavi mira. Silno se vara onaj, koji tako misli. Izmučeni ljudi ne pokazuju volje, da žele sebe i druge popraviti. Oni poznaju samo ogorčenje i nožu mržnju. Najnedostojniji i najniži nazori slave slavlje.

Danas nema više oduševljenja za rat. Danas se traži objekt, proti kojemu bi se moglo boriti sa oduševljenjem. Taj je objekt već kroz stoljeća kod svih svjetskih katastrofa bio jedan te isti. A to je narod, najnemoćniji od svih, proti kojemu predleži uvijek dostatno mržnje, bilo otvorene, bilo latentne. Za tu mržnju nema razjašnjenja, nema opravdanja niti obrane. To je jedan elementarni fenomen. Doživljavaju se stvari, koje su u najvećem protuslovlju. Židovi kao kapitaliste, Židovi kao socijaliste — u kratko: prema potrebi pripisuje se Židovima krivnja radi svake nesreće. Što tu koristi dokazivanje, da imade i te koliko ne-židovskih lihvara i izdajica naroda? Mržnja postoji i ona hoće da ima svoje žrtve.

Antisemitski pokret, koji u posljednje vrijeme sve više prijeti, biva sve jači i općenitiji. On se širi poput lavine i dobro će biti, ako Židovi budu na oprezu. Pogroma je bilo u Rusiji, Turkestanu i Ukrajini, Poljskoj i Galiciji, ali antisemitski val ne biva samo ondje svakim danom jači, nego i kod nas, u našoj najbližoj blizini, u Njemačkoj i Austriji. Čovjek bi morao biti slijep, kad toga ne bi vidio.

Ali Židovi se dadu rado uspavati i ne će da vide. Oni se probude tek od vremena do vremena.

„Njemački narodni dan“, koji sa sredinom lipnja u Beču u gradskoj vijećnici obdržavao, bio je bezobrazan izazov uperen na Židove. Na drski se je način pozivalo na progrom u Beču, kao što se te još nikada nije činilo prigodom jednog tako oficijelno označenog sastanka. Taj narodni dan je jedan simptom i ne smije se pregledati, kako se mogu dojmiti ovakove izjave izglednjelog, zlo raspoloženog, puka, koji žedja za udovoljenjem svojih osvetničkih požuda. Ako osobe skroz sumnjiva značaja i ne baš previsoke naobrazbe, drže protu-židovske govore i huškaju druge, onda se to dade protumačiti iz biti takovih individua. Ali, ako bečki gradonačelnik predsjedja, a vladin izaslanik mirno sluša, kako se sa oficijelnog mjesta na najkrvo-lačniji način poziva na progrom proti židovskog stanovništva, kad Kunschak prikazuje sniženje krušne porcije krivnjom

Židova a vladin zastupnik nema ništa, što bi na to rekao, onda postaje i vladin pri tom huškanju kriva. Prigodom toga narodnoga dana naglašivalo se i branilo njemački karakter Beča i Austrije. Izjavljivalo se za žestoki boj proti nenjemačkim narodnostima Austrije i grdilo se iste, premda ove sačinjavaju većinu austrijskog pučanstva. Ali između borbe protiv ostalih narodnosti i borbe proti Židova postoji velika razlika. I nijedna narodnost nije tako naivna, tako nepripravna i neorganizirana za doček toga napadaja kao upravo židovska.

Sveukupna bečka štampa nije nijednom riječi osudila ovaj postupak. Djelomice je šutila o tome, a djelomice je izvijestila o narodnom danu, ali antisemitskih izgreda nije ni spomenula. Za nas je Židove važno, da nam se baš nitko nije u našu obranu javio. Tako izgleda liberalna „židovska“ štampa. Tako izgledaju liberalni, asimilantski Židovi, kojih je jedina židovska programna točka bila „obrana od antisemitizma“.

Mi smo uvijek zastupali mnijenje, da je antisemitizam jedna takova pojava, proti kojoj je obrana apsurdno i ludo preduzeće. Ali mi, koji smo uvijek za samo-osviještenje Židova i za osiguran i slobodan život židovskoga naroda na vlastitom zemljištu istupali, mi znamo, da se naš jedini spas ne može sastojati u prosvjedu protiv pogrda, neprijateljstva i napadaja, nego jedino u tom, da svoj židovski narod izliječimo. Židovsko je pitanje u prvom redu jedna unutrašnja židovska stvar. Ali mi znademo, da među nama još ima ljudi kojih je ideal, da se priagode narodima naše okoline i koji žele, da po mogućnosti neprepoznati žive među narodima. Sjećamo se još onih vremena, onih već tako davno prošlih vremena prvog ratnog oduševljenja. Tada su ludjaci držali, da je nastupilo vrijeme pomirbe i ljubavi među narodima. Onda se držalo, da je i antisemitizam za sva vremena nestao. Ali njega nije nestalo, već je moćniji i jači nego ikada. Antisemitizma ne će tako dugo nestati, dok Židovi budu u galutu.

Ali kolikogod mi morali protiv Židova podignute optužbe odbijati, kolikogod mi morali pred sudištem Evrope i povijesti žigosati nečuvene bestijalnosti na Židovima počinjene, kolikogod se mi kao državljani raspaljivali, što država podupire protu-židovske težnje, kolikogod se mi sami spremali i spremni bili da se branimo, to ipak moramo u prvom redu optužiti one Židove, koji još postrance stoje, gdje se radi o stvari židovskoga naroda. U ovakovim se kritičnim situacijama ne smije biti nepostojan, ne smije se igrati sakrivača, i ne smije trčati za tuđim idealima. Vremena su za koje kakva isprazna natezanja preozbiljna. Židovi, koji sada ne stoje odlučno na strani

svoga naroda, izdajice su! U ovo doba bolnoga preobraživanja svijeta mora čovjek da bude u stanju, da napusti svoje stare misli-miljenice, te se ne smije borti protiv očite istine. *Istina je pak, da je spas židovskoga naroda jedino u osiguranom, slobodnom i njegovom biću primjerenom, po njemu samom odredjenom židovskom životu, To je zadaća, za koju treba da radi svaki Židov.* (Jüd. Zeitung. Beč.)

Ruski Židovi i cionizam.

Poznati vodja ruskih cionista, inžinir M. Usiškin iz Odese prikazuje stanje cionističkoga rada u Rusiji ovako :

Sva nastojanja za cionizam i Palestinu jako su napredovala. Za narodni fond sabrano je prošle godine preko milijun rubalja, a prinosi neprestano rastu. Poslije izjave engleske vlade započelo je sabiranje i za političke svrhe, koje još nije dovršeno. Glavna je priprema praktičnoga rada u Palestini. Mnogi su kapitalisti pripravnici da veliki dio svoga imetka ulože u Palestini. Utemeljeno je više dioničarskih društava: Prvo je društvo „Habonah“, koje ima zadaću, da poslije rata gradi javne i privatne građevine, kao lučke uredjaje, željeznice, brzogajave, tramvaje itd. Dionička glavnica bila je 5 milijuna rubalja, jedna dionica po 50.000 rubalja, no budući da su dionice bile brzo rasprodane, izdano je još za 5 milijuna dionica, koje su velikim dijelom prodane. Drugo je društvo „Ranania“ sa zadaćom, da kupi močvarne krajeve u Palestini, da ih osuši i kultivira i za kolonizaciju prikladnima učini. Dionička glavnica je 10 milijuna rubalja, od toga je za četiri mjeseca uplaćeno preko 3 milijuna. Traće je „Sebulon“ društvo za import i eksport. Ono će obavljati promet s robom između Palestine i Rusije. U svim će lukama sagraditi skladišta, a osim toga će nabaviti manje transportne brodove. Dionička glavnica je 10 milijuna rubalja. Četvrto i najveće dioničarsko društvo sa temeljnom glavnicom od 100 milijuna imalo bi stvoriti „Centralnu banku za promicanje trgovine i industrije u Palestini“, na koju je potpisano dosad 25 milijuna. Osnovano je nadalje društvo pod imenom „Šarit Israel“, Svaki član mora za 5 godina uplatiti 10.000 rubalja, a dobit će komad zasadjenog zemljišta u Palestini. Društvo ima 500 članova.

Osim o ovoj mobilizaciji kapitala izjavio se Usiškin i o mobilizaciji ljudskih radnih sila. Stvorena su društva raznih zanimanja i struka n. pr. liječnika, inžinira, nastavnika i t. d. sa svrhom, da prouče palestinsko pitanje sa gledišta dotične kategorije. Snažan se pokret razmahao i među omladinom. Mnogo tisuća mladića ozbiljno se pripravlja, da odmah poslije rata krene u Palestinu. U Odese je uređeno poljsko gospodarstvo. Mnogo stotina židovskih mladića radi u židovskim kolonijama herzonske i jekaterinoslavske gubernije. U okolici Moskve, Minska i drugih gradova uzeto je u zakup zemljište sa svrhom, da ga obradjuje mladež. Osim toga uči velik broj mladića razne zanate i vještine. A što je najznamenitije, svi ti mladi ljudi uče i govore jevrejski.

Cijonisti protiv engleske Palestine.

Pažnje je vrijedan izvještaj o konferenciji „Poale Cijona“ koja se održavala u Engleskoj. Radi jedne se je rezolucije o budućem položaju u Palestini razvila živahna debata. Već u pozdravnom govoru zahtijevao je predsjednik, da se konferencija izjavi proti programu, da Palestina ostane engleska krunska kolonija. Napokon bude u smislu tog predloga primljena sljedeća rezolucija:

„Konferencija najenergičnije odbija misao, da Palestina postane krunskom kolonijom Velike Britanije. Mi ćemo uvijek biti Velikoj Britaniji zahvalni za sjajnu obranu našeg naroda u prošlosti. Engleska deklaracija podudara se potpunoma sa nacionalnim težnjama židovskih masa. Mi smo ali načelno proti tomu, da se sadašnje velike države povećaju novim kolonijama.

To bi značilo aneksiju u potpunom smislu riječi, te se ne bi samo protivilo samodredjenju naroda, nego bi priječilo politički i ekonomski razvoj židovskog naroda. Mi zahtijevamo, da se stvori slobodna država u Palestini za židovski narod, i očekujemo, da će se odstraniti sve zapreke useljivanju i kolonizaciji Palestine. Slobodna židovska država u Palestini mora se stvoriti uz pristajanje svih naroda, uključivo i Otomana — i mora da stoji pod zaštitom međunarodne garancije, pri čemu bi bile Amerika i Engleska kao opunomoćenici za neko izvjesno vrijeme“.

Ova rezolucija je jasan dokaz, da su židovska nastojanja za Palestinom strogo neutralnog značaja.

Iz jugoslavenskih zemalja.

„Savez židovskih omladinskih društava“. Pod ovim naslovom iznaša nepoznati pisac u broju od 6. tamuz a o. g. ideju, da sva židovska omladinska društva u jugoslavenskim zemljama stupe u savez. Ideja je, sama po sebi, vrlo plemenita i lijepa, ali ona nije nikakova novost, ona je naprotiv vrlo stara. Ali — nažalost — koliko je god puta niknula, ostala je uvijek samo kao — ideja. Još godine 1913. i prije radilo se je oko ostvarenja saveza, ali kako kod svake prilike, tako ni kod ove nije bilo sloge.

Moguće, da bi u Hrvatskoj-Slavoniji došlo brže do sporazuma, ali kod nas u Bosni je sasvim drukčije. Poznato je, da se bosanski akademičari Židovi dijele u dvije grupe: „Bar-Giora“ i „Esperanca“, t. j. prvi, koji ne poznaju razlike između sefarda i aškenaza i drugi, koji se dijele od aškenaza, dakle sefardi.

Upliv ovih dviju grupa na bosansku omladinu je tako velik, da je g. 1913./1914. došlo među sarajevskom omladinom do velikih trvenja. Trebalo je odlučiti, kome će se predati vodstvo saveza: „Bar-Giora“ ili „Esperanzi“. Umjesto sloge nastao je razdor i razumije se, do saveza nije došlo...

Ja držim, da će i sada naići na velike poteškoće. Pisac članka u broju od 6. tamuz sigurno računa, da će se vodstvo saveza predati zagrepčanima, Ali, kako ja poznajem Bosance, oni ne će na to pristati. Jer i oni se osjećaju dosta jakim, da vode jednu upravu, a mora im se i priznati, da rade, ako ne intenzivnije, a ono barem jednako kao i hrvatski Židovi,

Zato predlažem, da se savez ustroji u obliku jednoga vijeća, koje bi se sastajalo naizmjenice, recimo svakih šest mjeseci, u Zagrebu i Sarajevu. U vijeće bi svako društvo otposlalo jednoga delegata, koji bi imao referirati o prilikama organizacije u dotičnom gradu. A za rješavanje dnevnih poslova i širenje organizacione propagande, neka glavno vijeće izabere dva pododbora, jedan za Sarajevo, a jedan za Zagreb. Ovi bi imali uvijek spořazumno raditi.

Predati vodstvo jednom od akademskih društava, držim, da ne bi bilo korisno.

Dan sjasa židovskoga naroda se približava, pa moramo i mi, Židovi iz jugoslavenskih zemalja, biti pripravnici, da taj dan svečano dočekamo. Za to je potrebna organizacija i to jaka... De El.

Spomensvečanosti prigodom četrnaeste obljetnice Herzlove smrti.

(Zagreb). Pod svježim dojmom same svečanosti priopćili smo već u prošlom broju izvještaj, a sada smijemo još dodati, da je moralan i materijalan uspjeh bio vanredan. Naročito, ističemo ponovno, da je govor dra. Reicha pobudio senzaciju i snažno djelovao i na uspavane duhove. Hrvatsko je novinstvo o samoj svečanosti priopćilo objektivne izvještaje. I nežidovi, koji su bili nazočni, izrazili su se najsimpatičnije o tendenciji i toku te svečanosti. Samo jedan glas se javio protiv Herzlove svečanosti i Herzlovih ideja. Bio je to glas nekog tipičnog asimilanta...

(Karlovac.) Prvi put bijahu ovdješnji Židovi prisutni svečanoj spomenslavi za prvaka cionizma. Bijaše to 27. tamuz a o. g. (7. VII. 1918.), a uspjeh te priredbe bijaše zaista velik, potpun! Kako i ne bi, kad je akademija bila zaista svečana, otmjena, *zadahnutu čistim žarkim* oduševljenjem. U dupko punoj općinskoj vijećnici otvorio je u 5 sati posl. podne gosp. Ljudevit Singer svečanost i lijepim riječima istaknuo značenje 20. tamuz a o. g. Oton Rečnitzer predavao je „O Teod. Herzlu“. Ma da je predavanje bilo vrlo iscrpljivo i potrajalo dosta dugo — saslušano je do kraja napetom pozornošću i primljeno odobravanjem i poklicima „Slava Herzlu!“

Iza predavanja pročuše se tužni glasovi pjesme „Erhebe Seele“ od J. Hellera. Lijepu je tu pjesmu odpjevali gosp. David Meisel, nadkantor ovdješnje izr. općine. Buran pljesak bijaše gosp. Meiselu najbolji dokaz, koliko se njegovo umjetničko pjevanje dojmilo. Tad istupiše gdjice Alice Herlinger i Elza Weinberger velikom simfonijskom slikom Mendelssohnovom „Herbriden“. (Fingalshöhle). Izvadjahu je na pianinu tolikom sigurnošću, zrelim razumjevanjem i tankočutnim predavanjem, da su slušateljstvo upravo zadivile. — Neslabljenom je pozornošću saslušano uspješno predavanje gosp. Branka Gostla „O cionizmu“. U kratkim je crtama lijepo iznešeno sve ono, što razumijevamo pod cionizmom. I to predavanje prekidano je oduševljenim poklicima i jaki pljeskom.

Gdjica Greta Aschkenasy otpjevala je tad nježnu Grossmanovu pjesmicu: „Und Rachel singt“ i krasnu narodnu „Dort wo die Zeder“ poznatim nam njenim odličnim glasom, lijepim predavanjem i iskrenim toplim sućustvovanjem. „Dort wo die Zeder“ morala je pjevačica ponoviti. Taj vrlo liepi raspored ukrasila je i obogatila svojom divnom deklamacijom Salterove „Zionsleuchte“

članica B'not-Ciona, Stefica Steiner. Gosp. Meisela i gđjicu. Aschkenasy, pratile su vrlo dobro na pianinu gđjice; Alice Herlinger i Elza Weinberger, koje su i tim svojim istupima nada sve zadovoljile.

Akademiju je završio nastup svekolike mladeži, koja je pod ravnanjem gosp. Meisela zanosno otpjevala pjesmu vječne nade, našu „Hatikvu“.

Kako je svečanost materijalno uspjela, svjedoči najbolje to, da je sakupljena svota od K 1103. Osobita hvala i čast za tu svotu ide napose oduševljenoj sumišljenici gđjici, Veri Gostl, koja je svu svoju ljubav uložila u sabiranje.

(Bjelovar). U nedjelju 30. lipnja držana je u izr. hramu svečana služba božja za spomen dr. Theodora Herzla. Posjet je bio dobar. Zastupana je bila bogošt. općina po predsjedniku g. dr. Herrnsteinu i još nekim članovima predstojništva. Kor je otpjevao žalobni psalm i još jednu tužaljku, a nadkantor g. Fingerhut recitirao je El mole ra chamim. Po tom je g. rabin Tauber izrekao usrdnu molitvu. Služba božja završena je pjevanjem „Hatikve“. Poslije službe božje ocrtao je kratko i jezgrovito značenje Herzlovo g. dr. Hinko Hirschl. Za žid. n. fond i za druge narodne svrhe sabrana je lijepa svota.

(Virovitica) Dne 25. lipnja držao je odbor židovske bogoštovne općine svoju ječnicu na kojoj predložio tajnik gosp. Alfred Rotter da se proslavi uspomena dra. Teodora Herzla na dan smrti njegove. Odbor je s veseljem primio prijedlog svoga tanika. Predstojnik obratio se je molbom na rabina gospodina dr. Kaufmana i zamolio ga, da na taj dan progovori koju riječ o dru. Teodoru Herzlu i o njegovom značenju za cionizam. Gosp. je rabin dr. Kaufmann rado prihvatio tu ponudu. U petak na večer, prigodom službe božje držao je govor, koji je bio posvećen uspomeni dr. Herzla. U tom je govoru gosp. dr. Kaufman izveo i razjasnio značenje cionizma za Židove i proizveo, da dr. Herzl nije bio, tvorac (osnovatelj) cionističke ideje, koja je tako stara, kao židovski narod. Golus je i krivo shvaćanje slobode zlo utjecao na židovski duh. Mnogi su se Židovi stidili svoje nacije. U to se je pojavio dr. Herzl prorok, koji ih je svojim vatrenim i proročkim duhom riješio bludnje, u kojoj su se nalazili i priveo na pravi put.

Na poticaj gospodjice Renée Rotter, povjerenice ŽNF. sakupili su taj dan gđjica Ljerka Rotter i gospodin Božidar Feldman veću svotu za maslinov gaj dra. Teodora Herzla.

(Osijek). Osijek je zapao u san „Kriegsgewinners“, iz kojeg kao da ga niti gruvanje topova, niti živa riječ, nikad više probuditi ne će. Nekadanja metropola cionizma u Jugoslaviji „zasjala“ je u pravom svjetlu. Zdravo je Židovstvo u Osijeku mukom zamuknulo, — ako ga je uopće bilo. Riječ imaju i vode samo burzijanci po kavanama. Za osječke Židove moralni problemi ne postoje. Plitko materijalistično shvaćanje života za njih je svrha bivstvovanja.

Ne zaboravimo, da je Osijek bio prvi grad u jugoslavenskim zemljama, koji je osnovao cionističko društvo. „Židovska smotra“ izlazila je ovdje. Sada je Osijek pokazao, da su temelji, na kojima se prije neko petnaest godina stao kod nas razvijati

zdrav nacionalni život, skroz naskroz truli. Čovjeku staje pamet, kad pomisli: Ovo je grad, ovo su ljudi, koji su dali inicijativu nacionalnom radu kod nas, koji su cionizam u našim krajevima „utemeljili“. Ali velika je ideja i opet jednom pobijedila. Bilo bi žalostno, kad bi današnji cionistički pokret u Jugoslaviji odisao osječkim duhom, kad bi današnji naraštaj, današnji nasljednici tih osječkih „cijonista“ bili slični ovim utemeljiteljima“. Hvalimo Bogu, da se cionizam kod nas oslobodio osječkog vodstva, i molimo ga, da nam ga nikad više ne dosudi. Štap nad osječkim Židovima je prelomljen.

G. Lav Stern, koji se pripravno odazvao pozivu, da dodje u Osijek, progovorio je svoje lijepo spomen-slovo Herzlu pred gotovo praznom dvoranom. Premda mu govor nije bio namijenjen omladini, koja je, malobrojna, sačinjavala gotovo cijelu publiku ipak je dostavio i u nje snažan dojam. Možda je među njom bilo nekoliko, kojima je Sternov govor znao da protumači veličinu Herzla i njegove ideje. Ona rad možda ipak ne bi bio sasvim uzaludan. No nada je malena. Uz ovakovd ljude nije čudo, da je Herzl-svečanost doživjela u Osijeku potpun neuspjeh. Mirko K.

(Vinkovci) U Vinkovcima proslavila se obljetnica smrti našeg nezaboravnog vodje, dne 4. o. mj. upravo sjajno. Ako i obzirom na materijalan uspjeh ne možemo računati u hiljade, polučili smo moralan uspjeh, koji se novcem ne može naplatiti. Hvala ide najprije gospodinu Lavu Sternu, čijem govoru najviše zahvaljujemo taj moralni uspjeh i ovdašnjem djevojačkom društvu „Moriji“, koje je s besprimjerno energijom nastojalo, da iz ovog velikog dana učini, rekao bi, židovski narodni blagdan.

Večer otvorila je gospodična Gizela Deitelbaum kratkim pozdravnim govorom a zatim je gospodična Vilma Gross s velikim razumjevanjem recitovala pjesme In memoriam Theodor Herzl, (Zuckermann) i „Herzl“ (od Stengrafa). Herzlov feljton „Mauschel“ pročitala je veoma dobro gospodična Etelka Propper. Zatim je slijedila kruna te večeri, kao zadnja točka besjeda Lava Sterna. On nam je u svojem izvrsnom govoru prikazao prilike židovske prije Herzla, Herzlov cionistički rad i posljedice toga rada. Zatim je govorio o dužnostima cionista. Govor Lava Sterna praćen je velikom pozornošću, a nakon govora zapjevalo je sve oduševljeno „Hatikvu“. Mnogo brojno općinstvo rastalo se veoma zados današnjom večeri.

(Mitrovica.) Premda je jedan dio ovdašnjih Židova dosta indolentan, ipak imade i ovdje svjesnih Židova, koji znadu i kolikogod je moguće ispunjavaju svoje dužnosti prema svom narodu. Što više, ima u Mitrovici štovatelja velikog, Herzla i pristasa njegovih ideja i baš ovi priredili su dana 30. lipnja poslije podne u ovdašnjem izrael. hramu parastos za pokojnim dr. Herzlom. Liturgični dio obavio je gosp. kantor Hermann Weissberg, koji je svojim pjevanjem uvećao službu. Zatim je gosp. Adolf Sommer održao prigodni govor, koji je pobudio veliko zanimanje slušateljstva. Pod dojmom govora darovali su i mitrovački Židovi za žid. narodne svrhe. Oko sabiranja darova, koji su dosegli svotu od K 476.40 najviše se trudila vrijedna gđjica Ema Breuer, na čemu neka joj bude izrečena najtoplija hvala.

(Sarajevo). Dne 6. o. mj. priredilo je Židovsko nacionalno društvo Herzlovu svečanost u svečanoj dvorani društvenog doma. Bilo je to jedna tako impozantna manifestacija, kakove u nas još nikada nije bilo. Blizu 900 osoba napunilo je dvoranu a blizu 200 ih morade otići, jer nije bilo više nikakova mjesta. Bili su zastupani svi sarajevski židovski krugovi — sefardski i aškenaski — reprezentacije općina, škola, društava itd. Svečanost je počela iza 9¹/₄ sati na večer i potrajala do preko 11¹/₂ sati. U ime žid. nac. društva otvorio je svečanost ing. O. Grof pozdravivši sa nekoliko riječi općinstvo i upozorivši na značenje svečanosti. Dr. Becker deklamovao je upravo savršeno dvije pjesme od Zuckermanna i Nordaua i postigao veliko odobravanje. g. Lav Stern iz Zagreba držao je spomen-slovo. Njegov je govor — premda je potrajao preko 1¹/₄ sata — saslušan vanredno pozorno, jer je vrlo popularno i emperamentno prikazao značenje Herzla i cionizma i današnje stanje židovskoga pitanja. Njegov je govor bio često prekidan burnim odobravanjem i postigao ogromno oduševljenje. Iza kratkog odmora recitovao je g. Papo izvrsnu špansku pjesmu sarajevskog pjenika Kappona, pa su deklamator i pjesnik bili nagrađeni pljeskom. Dr. Altarac (Altis) držao je pjesničko spomen-slovo Herzlu u španskom i njemačkom jeziku, a zatim je ing. Grof zaključio svečanost upozorivši na konkretne zadace, što nas sada čekaju, naročito na potrebu što veće pripomoći Palestini. Unišlo je na — dobrovoljnim prinosima — 4000 kruna. Općinstvo se razišlo u vrlo svečanom i oduševljenom raspoloženju. — 29. pr. mj. bile su u svim hramovima i školama svečane spomen-službe u počast Herzla, koje su bile vrlo brojno posjećene. Nadrabin i Dr. Levi i Dr. Weszel držali su vrlo dobre prigodne govore.

(Bjelina.) Vrijedno djevojačko cion. društvo „Poalot-Cijon“, htjede takodjer, da 20. tamuza odade poštu najvećem Židovu sadašnjosti, dru. Herzlu. Ova plemenita nakana nije se, na žalost, mogla pretvoriti u djelo, premda su sve priprave bile učinjene. Manjkalo je još samo dopuštenje oblasti. Na najveće iznenadjenje, kotarska je oblast zabranila održavanje proslave s predložetnim programom „iz političkih razloga“. Ova je zabrana to čudnovatija, što su u isto vrijeme u više mjesta Bosne održane slične proslave s istim programom. Spominjemo Sarajevo, Banjaluku i Bihać. Ali ne samo u Bosni, već i u ostalim zemljama monarhije i inozemstva, održane su posvuda bez zapreka proslave u spomen židovskog velikana Herzla.

Očito, značenje Herzlove svečanosti nije bjelinskim oblastima dovoljno poznato, pa ih je valjalo uputiti. A trebalo ih je upozoriti i na to, da iz političkih razloga ne može biti u Bjelini zabranjeno, što je u cijeloj Bosni dozvoljeno.

(Banjaluka.) Dne 30. lipnja u 6 sat poslije podne održana je uz prisuće mnogobrojnog općinstva čedna proslava godišnjice smrti našeg velikana dra. Teodora Herzla u prostorijama društva „Kadima“.

Iza svečanog slova, održanog po sumišljeniku g. Isaku R. Poljokanu, slijedilo je kratko predavanje gđjice. Janke Quittner o znamenovanju Herzlove osobe i njegovih djela.

Lichtova pjesma „Teo loru Herzlu“, interpretirana po gdjici, Hildi Herzler, završila je tu lijepu i čednu svečanost, koja je osim moralnog doprinijela i znatan materijalni uspjeh od 700 kruna. Ta je svota određena za evakuirane Židove u Palestini. Općinstvo je pratilo velikim zanimanjem cijeli tok svečanosti.

(Bihac.) Dne 29. juna, u subotu prije podne obdržavala je židovska omladina uz prisustvo gotovo svih građana Židova Herzlovu svečanost. Sumišljenica gdjica Regina Lewy, otvorila je svečanost i pozdravila goste, naglasivši važnost današnjeg dana i svrhu svečanosti.

Nakon toga pročitana je govor Lava Sterna iz Zagreba „O Th. Herzlu“, kojeg su prisutni s velikim zanimanjem pratili. — Gdjica. Mazalta J. Attijas deklamirala je pjesmicu od Alex. Lichta. „Dr. Th. Herzlu“ i time se je završila svečanost, koja je kraj sve čednosti imala lijep moralan kao i materijalan uspjeh.

(Druga mjesta.) Herzlove svečanosti obdržavale su se još u sljedećim mjestima, odakle nam nijesu prispjeli izvještaji: Koprivnici, Zemunu i Tuzli.

Brodolomci. U posljednje vrijeme osjetiše i naši asimilanti potrebu nekog javnog rada: Izjava izraelitske akad. omladine, koja se smatra Hrvatima; dopis Hrvata pravaša „židovske vjere“ u „Hrvatskoj“; pouzdani sastanci Izraelićana, Mojsijevaca svih dlaka i ostalih židovskih nežidova, koji niti sami ne znadu, što su i što hoće, — sve su; to znaci asimilantske djelatnosti, koja kada imade samo jednu svrhu: pobijanje mladost židovskog pokreta. Na asimilantske pokušaje, da javno istupe, odnosi se i dopis, koji slijedi; Neka gospoda, koja su davno zanemarila, odbacila i iznevjerila svoje židovstvo i svoj židovski narod, te krenula protivnim putem i onda nasukali sa svojim brodom, sada zovu i traže ovaj zanemareni, odbačeni i iznevjereni narod, da ih izbavi i izvuče. Ali ne za sebe, za svoju sretniju budućnost, već protiv sebe, a samo za njih, da im i nadalje bude samo piedestal i pokrivač njihovih ličnih ambicija i taština. Ta gospoda naime misle, da su zapravo oni židovski narod, a on nema druge životne svrhe već biti sredstvom njihovim i da se još ima smatrati sretnim, što ga oni počašćuju sa svojih visina time, da služi njihovoj ambiciji i taštini. — To je smisao cijele njihove najnovije akcije, koja se sad u ovoj sad u onoj formi javlja.

Kolike li smionosti i preuzetnosti, kolike li sljepoće i neznanja, a koliko zloće i zastranjenosti. — Ali to su sada tempi passati, pa će im osvješteni dio židovskog naroda doviknuti odlučno: Dolje nedostojni!

Proslava 25-godišnjice vukovarskog nadrabina dra. Julija Dlamanta. U nedjelju, 23. VI. prije podne proslavljena je svečanom načinom 25-godišnjica opće štovanoga nadrabina dra. Diamanta. Sve se požurilo, da pozdravi cijenjenoga svečara. Oblasti, uredi, zavodi, i škole bile su na proslavi odlično zastupane. Svečanost je započela u 11 sati prije podne svečanom sjednicom odbora izraelitske bogoštovne općine, iza koje je slijedilo čestitanje odbora, u ime kojega je ovor održao predstojnik Frank, te izrael. gosp. društva i srednjoškolske mladeži u okićenoj bogoštovnoj vijećnici. Na to je održana svečana služba u dupkom punom

hramu. Nakon prigodnoga psalma, stupio je svečar na propovjedaonu, te je izrekao krasno hrvat-ko spomen-slovo. Poslije svečane službe zaredalo je čestitanje mnogih korporacija i ličnosti. Svečaru su stigli sa svih strana i brojene čestitke.

Cijenj. dopisnicima na znanje. Poradi ograničenog prostora bili smo prisiljeni, da skratimo dopis.

Poruka pretplatnicima. Obzirom na maleni broj radnih sila nije nam moguće opominjati p. n. pretplatnike, kojima je istekla pretplata. U koliko dotični sami ne će obnoviti pretplate, biti ćemo slobodni jednostavnosti radi ubrati pretplatu pouzećem. Nadamo se, da to ne će biti potrebno, jer će svi sami poslati pretplatu. Ali u koliko ćemo pretplatu navedenim putem ubrati, molimo, da ne bude zamjere.

ŽIDOVSKI NARODNI FOND

Svrha je Židovskog narodnog fonda da u Palestini kupuje i stiče zemljište, koje će ostati neotuđivim imetkom židovskog naroda. — Žid. narodni fond utemeljen je na V. cion. kongresu god. 1901. i posjeduje već preko 8. milijuna kruna. Prihodi neprestano rastu, a iznosili su god. 1917. oko 2 i pol mil. kruna.

Izkaz darova

iz jugoslavenskih zemalja austro-ugarske monarkije.

Za vrijeme od 25./VI. do 10./VII. 1918.

Adresa za listove Ž. N. F. Zagreb, Petrijska ulica 22. Za novce: „Banka za trgovinu, obrt i industriju“, Zagreb, za tekući račun Ž. N. F.

Opći darovi.

Virovitica: Zaruke Renée Rotter 15.—, Ignatz Kohn 3.—, Dr. Kaufmann 4.—, 22.—
Bjelovar: Ruben Müller 2.—, 2.—
24.—

Samooporszivanje.

Zagreb: Slavko Pollak 6.—, Ivo Spitzer 2.—, Rothmüller Erich 4.—, Singer Leo 2.—, Justić Hinko 4.—, Freund Ladislav 2.—, Heim Oskar 3.—, Spitzer Pavao 4.—, Rothmüller Adolf 3.—, Steiner Dragutin 6.—, Hochsinger Hans 4.—, Neumann Milan 2.—, Kohn Artur 4.—, Herzog Pavao 6.—, Neumann Vladimir 2.—, Stern Richard 2.—, Szilagy Drag. 2.—, Meworach Josip 2.—, Frank Saša 2.—, Wachs Josip 2.—, Schulhof Žiga 12.—, Kohn Terezija 6.—, Haas Lina 6.—, 87.—
Bojište: Dragan Klein 5.—
92.—

Zlatna knjiga.

Križevci. Na ime Zora Hirsch, Križevci 3.—
Zagreb. Josip Scholler na ime Isidor Scholler 500.—
503.—

Herzlova šuma.

Pečuh: Ervin Baneth 10.—
Banjaluka, Djev. društvo „Debora“ na ime Peppi Poljokan 11.—, Po 50.—, Salomon Poljokan, Erna Poljokan. Po

25.—, Ernestina Poljokan, Albin Poljokan, Ella Poljokan. Po 20.—, Salamon H. Poljokan, M. Poljokan, Štefa Poljokan Arpad Weiller. Po 5.—, N. N. Po 10.—, Djev. društvo „Debora“, Janka Quittner, Hilda Herzler 201.—
Lipovljani. Sidonija Dreisiger 20.—
Nova Gradiška. Irma Kohn i Vladimir Kohn po 10.—, 20.—
Zagreb. Simo Spitzer na ime pok. Gjura Hermanna u vrtu Betina Neusser 50.—, Po 10.—, B' notih Zion na isto ime mjesto sažalnice Olgi Hermann, Richard Stern. Po 20.—, Simon Kron na ime David Anhalzer. Po 10.—, R. Sirmay prigodom godišnjice smrti oca, Prof. A. Szemnitz. Sakupio J. Wegner. Stjepan Betelheim, Kohn Artur, Mevorach Josef, Hirschl Zvonimir, Ruco Pollak, Steiner Dragutin, Wegner Jakša, Weiller Mirjam, Dr. Robert Glückstal, Leo Neuberger. Po 20.—, Simo Spitzer, Weiller Arpad, Rosner Ignatz. Sabrao Slavko Brüll: Jednogodišni dobrovoljci Kišicki, Dožudić, Schwarzwald, Wachler, Hermann. Brüll, Berger, Mexer, Singer, Kohn, Tolnauer na ime palog bojnog druga K. Kaufmaun 40.—, Zorka Neusser na ime pok. majke i sestre 20.—, 330.—
Križevci. Po 10.—, Vilim Rotter na ime Vilim Hirsch, Mirko Goldberger na ime Vilim Hirsch, Mirko Goldberger na ime Božidar Hirsch, B' not Jisrael 71.—, 101.—
Bjelovar. Po 10.—, Prof. Jozo Szemnitz na ime pok. majke, prof. Schey na ime pok. oca, Olga Neumann na ime Vilim Neumann, Dr. H. Hirshl na ime Erich Rehberger, Albert Steiner 40.—, Ltn. A. Spiller 20.—, Po 10.—, Žiga Altmann, Milan Schwarz, Haas, Singer S. i-Ferdo 150.—
Modrić. Po 10.—, Goldina Poljokan na ime Naum L. Poljokan na ime Meyer L. 20.—, 20.—
Bojište. Dragan Klein 10.—, 10.—
Virovitica. Po 20.—, Moritz Drach jr. Holzexploitations A. G. Po 10.—, Samuel Rosenfeld, Cecilia Feldmann, Sig. Weiss, Alfred Rotter, Samuel Rosenfeld na ime Milan Feldmann, David Wollner, Josip Schwarz na ime Milana Schwarza, Eugerija Schrenger na ime M. Schrenger, Ofeleja Reich, Antun Schäffer, Samuel Pollak. Činovnici tt. Moritz Drach jr. Lujo Reichenfeld, Viktor Kohn. — Po 5.—: Mavro Schwarz, Ljudevit Krausz, Dragica Strassberger, Elsa Schulsinger, Jelisava Krausz, Ignaz Schwarz, Vilma Kohn, Dr. Antoš Josip, Rudolf Friedman, Ljudevit Reich, po 4.— Mira Weinrebe. Razni 12. 246.—
1118.—

Darivanje zemlje:

Ludbreg. Helena Schlesinger 67.— 67.—

Roba:

Zagreb. Herzlova svečanost 600.—, Ured ž. n. f.—, 608.—
Karlovac. Herzlova svečanost 144.—
752.—

Za evakuirane palestinske židove:

Banjaluka: Prigodom Herzlove svečanosti sakupilo djev. društvo „Debora“: Direktor Salamon Poljokan K 200.—, Abraham I. Poljokan K 100.—, Aron A. Salom K 50.—, Salamon Haim Poljokan K 40.—, Ernestina Poljokan K 30.—, po 20.— Hadž Rafael, Leon I. Poljokan, Levi, Emil Mosković, Jolan Friedmann, Rachel i Jakob Poljokan, Braco Poljokan, Arnold Fischer, po 10.— Sterka Levi, Fina Poljokan, Kapetan Riemer, Mira Fi-

sch, Žaneta Eisenberg, Isidor Levi, M. Gottlieb, D. Fischer, Sarina Levi, Leon Zirndorf, Lt. Sekely, Josef Papo. Blanka Kavezon, Gizela Herzog, Braco Poljokan, Hilda Herzler, Dr. M. Laufer, Janko i Gizela Quittner, po 5.— Regina B. Levi. H. Steinhaufl, Lola Schnitzler 3.— 773.—
Zagreb. Dr. Frankfurter 4.— 4.—

K 777.—

Dječji sabirni arci:

Virovitica. Jelisava Krausz 20.— 20.—

Pomoć Palestini:

Daruvar: Max Pfeiffer mjesto vijenca na odar Adele Weissmanu 10.— 10.—
Sikloš. Moritz I. Papo, Aron A. Romano, Simon Levi, Josef Papo, Daniel I. Ozmo, Avram Altarac, D. Papo, Gabriel I. Papo Leon Ozmo, Zadik I. Danon, Moritz Danon po 10.—, Jakob H. Levi, Aron Kajon, Haim Levi, Israel Ozmo, po 5.— Jakob Pinto, Moritz Altarac, po 4.— Eugenia Weiss, M., po 3.— Max Kron, Daniel Kameh, Moritz: Atijas po 2.— 160.—

Barilović. F. Meider 25.—

Molve. M. Hirschler 10.—

Donja Kapela. Hugo Schulhof 20.—

Ivanjić Kloštar. Ruža, Mirko, Aladar, Nada Hiršl 20.—

Zagreb. I. S. 20.—, N. N. 20.—, Pollak Otto

20.—, Gospodja Goldmann 30.—, Lina

Haas 20.—, Slava Adler 10.—, N. Karger

10.—, Herzlova svečanost 100.—, Adolf

Licht za okladu 10.—, Obitelj Simon Kron

50.—, Paul Herzog 3.—, Nada Engels-

rath 2.—, R. N. 5.—, Hinko Weiller 4.—,

Pavao Fischer 6.—, Ljudewit Lyon 20.—,

Adolf Haas 10.—, Bela Pollak 100.—,

Theodor Haas 30.—, Dr. Lavoslav i Ella

Schick prigodom obljetnice smrti Adolfa

Friedricha 100.—, Herzlova svečanost

626-70, Josip Rothmüller 20.—, Stefa

Steiner 5.—. 1.221-70

Osijek. Lavoslav Baum 20.—, Herma

Reitzer 50.—, Herzlova svečanost 97-50.

167-50.

Kutina. Dr. Natan Politzer 10.—, Johanna

Haas 100.—. 110.—

Bjelovar. N. N. 5.—. 5.—

Vinkovci. Dr. A. Lederer 25.—. 25.—

Sanski Most. Predstojnik Otto Deutsch

50.—, Cadik Levi 200.—, Isak Hasson,

Leon Levi, Berta Hasson, Sarina Hasson

Bukica Baruch po 10.—, Kabiljo David,

Mazalta Atijas po 20.—, G. Hasson 100.—.

440.—

Zenica. Rafael I. Trinki 10.—, Rifka,

Montilja 30-10, Salomon Trinki 10.—

Viktorija Trinki 20.—, Moriz Salom 70.—

140-10.

Šibenik. Silvio Levi 50.—, Salomon

Drutter 50.—. 100.—

Prije dor. Emanuel Karger 20.—, Israel

i Tinka Meworach 40.—. 60.—

Začretje. Blumenschein 10.—

Kragujevac. Sima S. Mešulam sakupio

293.—. 293.—

Beograd. Po 50.— Rafailo Cohen, Israel

Tajtacak. 100.—

Bojište. Eliaš Baruch sakupio 115.—,

Jakob Alkalaly 114.— Dragan Klein 5.—

234.—

Pisarovina. Alfred Schrenger 20.—

20.—

Mitrovica. Josef Fleischmann 50.—

50.—

Garnizoni. Avram Asriel 10.—, Jizehak

Abinun 27.—. 37.—

Topusko. Ignatz Rosenberg 30.—, Šan-

dor Schneller 25.—, Moritz Fischer 10.—,

Ida Holzer, S. Bauer, Bernat Viktor, Rudolf Goldschmiedt, Simon Ginsberg, Matilda König, po 5.—, Janko Komljenović 2.—. 97.—

Martijanec. Emanuel Schreiber 50.—

Zvornik. Po 50.— Sara Bararon, Zadik J.

Levi. 100.—

Sisak. Ignatz Ascher, Dr. Silberstein, I.

Strasser, Planer i Hirschler, Reich, Dr.

Fricić, Šandor Pogan, Beck, Ehrenfreund

po 10.—, I. Engel B. Mayer Frisch, H.

Steiner, Katić, Neuburg, Jünker, Bornstein

po 5.—, Irma Henner 5.—, Katić, Ž.

Weiss, Bela König, Kupfermann, A. Rosen-

feld, S. Steiner po 4.—, Hübschmann,

N. N., Armuth, Richtmann, Fleisch, Schle-

singer, Moses Erich, Pallesmann po 3.—,

E. Schwabenitz, I. Neumann, M. Gross

Friedländer 2.—, N. N. 2.—. 191.—

Dugoselo. Mici Fuchs 10.—. 10.—

Djakovo. Hugo Fuchs 100.—. 100.—

Gračanica. Ignatz Rosenspitz 105.—

Zadik M. Danon 100.— Benjamin Pinto

30.— Hadži Mošo Danon 25.—, Rafael

Danon 20.— Mošo Elazar, Johann

Hanzel po 10.—. 300.—

Čazma. M. Strauss 10.—

Modrić. Goldina L. Poljokan 100.—

Sjeničak. Hinko Fröhlich. 10.—

Kutjevo. Moritz Haas 300.— 300.—

Sarajevo. Albert A. Montilja 68-70

Ludbreg. Maxo Scheyer 40.—, Chevra

Kadischa, Ludbreška štediona d. d. po

25.—, Šandor Pajtaš, Hinko Hirschsohn,

S. Weiss, Vjek Boršić, Ludvig Lausch,

S. Weinrebe, Banka i štedione d. d.,

Mavro Appler po 20.—, Dr. L. Schlesinger

15.—, S. Rosenberger. I. L. Deutsch,

Ilg. Weinrebe, Karolina Scheyer, Alex

Singer, Jakob Schlesinger, Jakob Stern

Drag. Selinger po 10.—, Hermina Scheyer

4.—, Adolf Moses 3.—, Matilda Blass 2.—

354.—

Bjelina. Avram Finzi, Buhora A. Finzir

Israel Alkalay po 100.—, Zadik i Mošo

Baruch, Baruch i Papo, Haim M.

Papo, Moritz A. Finzi po 50.—, Ja-

kob M. Alkalay 40.—, M. Hajon 30.—,

Bukica Perera, 30.—, Rachela M. Baruch

25.—, Jakob Semo, Duda Papo, Josef

Perera, Jakob A. Danon, Zadik A. Dan-

non, Floreta Alkalay, Regina Alkalay,

Hermann, Anna Waldapfel, Josef, Anna

Schwarzberg, Berta Baruch, Sara M. Dan-

non, Rachela Hajon, Regina Winter, Ester

S. Alkalay Rachela B. Baruch, Sabetaj

Finzi, Daniel Salom, Haim I. Papo, Ka-

rolina Tischler, Bela Z. Baruch, Flora

Papo, po 20.—, Sarina i Simha Montilja,

Rachela Z. Baruch. Arman Grünfeld, Isak

H. Alkalay, Samuel. Z. Baruch, Jakob

Papo, Rachela Papo, Zadik B. Baruch,

Rifka Kabiljo, Bernhard Šlojmović, J.

Grünfeld, Samuel Elijan, Majir Danon,

Rachela Krausz, Sid. Gutter, M. Borovitz

Ella Schwimmer, Berta Schwitzer, M.

Kajon, Blanca Levi, Blanka Alkalay, Rifka

I. Perera, Sipura Papo, Luna Kabijo, Ma-

zalta Kajon, Sipura Baruch, Hanna M.

Papo, Rifka Alkalay, Sara Danon, Sara

D. Salom, Gracia Weiss, Gerichstrat La-

den, Rifka M. Danon, R. Z. Baruch po 10.—

Stella Schossberg 6.—, Sara A. Salom

6.—, Lezo Semo, Filip Almoslino, Rachela,

A. Baruch, Mošo Finzi, Julča Malz, B.

Wildfeuer, Sara Altarac po 5.—, Sara

Musafia, Rena Semo, Rachela S. Alkalay,

Beja I. Papo, Sara Pinto, Simson Kajon,

Roza Hazanović po 4.—, Rachela S. Levi,

N. Grof po 3.—, Sofie Levi, J. Krausz,

N. Krausz, Merkada Danon, Serene Pollak, M. Alkalay, Rika Semo, N. Wildfeuer, po 2.—, Luna H. Levy 1.—. 1520.—

K 6469.—

Kolonija „Členov“.

Vinkovci. Isak Schlesinger 30.—

Pečuh. Ervin Baneth 5.—

Gračanica. David I. Danon 100.—

Bjelovar. Lj. Altmann, Fingerhut, Steiner

po 5.—, Fürst, Weinrebe, Stern, Fischer,

Schlosser i Donner po 4.—, N. N. Hirschl,

Greta Hirsch, Peperl, Dr. Gottlieb, R.

Müller, Slava Stern, po 2.—, Hernstein

1.—. 50.—

185.—

Pregled.

Unišlo je dakle iz Hrvatske Sla-

vonije i Dalmacije 5345-20

Iz Bosne i Hercegovine 3822-80

Iz garnizona, zaposjednutih ze-

malja i bojišta 839.—

K 10.007.—

Od 1./I. do 10./VII. 1918. unišlo

je ukupno K 62.535-92.

Širom svijeta

Kako je u Rusiji? O prilikama u Rusiji izjavio se uvaženi židovski političar, bivši senator Grusenber ovako: Nije istina da Židovi podupiru vladavinu boljševika. Oni nemaju ništa zajedničkoga s boljševičkim vođama žid. podrijetla. Naprotiv, činjenica je, da ukazi boljševičke vlade najjače tište baš židovsko pučanstvo, koje također mnogo trpi radi obustave trgovine i prometa. Kad bude opet nastala reakcija, boljševici će se poslužiti najokrutnijim sredstvima, da se održe. Biti će opet žrtava, a između njih mnogo židovskih. Rusko židovstvo proživljuje najburniju tragediju. Nekada skoro jedinstvena masa od preko šest milijuna duša, sada je raskomadana na Veliku Rusiju, Ukrajinu, Poljsku, Litvu, Livonsku, Estonsku, Kuronsku, Finsku, Kavkaz, Sibiriju itd. U današnjoj Rusiji živi samo jedan i pol milijuna Židova. Izgledi za njihovu budućnost su očajni. Sada tek postaje jasno, zašto su Židovi jedina narodnost, koja je vazda bila za nerazdijeljivu Rusiju.

Američki Židovi za Palestinu.

Kako je poznato, zaključila je zadnja konferencija američkih cionista u Baltimoru, da se mora sabrati što prije milijun dolara za cionističke orgnizacije. U pozivu, koji je izdao cionistički egzekutivni odbor, razlaže se, da pretstoji vrijeme, koje će tražiti silu ljudskih i novčanih žrtava, te da taj milijun dolara, koji se mora sabrati za 60 dana, treba da bude tek početak velikog sakupljanja.

Komisija za osnutak fonda za ponovnu izgradnju Palestine, objelodanjuje slijedeću izjavu:

„Fond za ponovnu izgradnju Palestine određen je za slijedeće svrhe:

1. Uspostava židovskih naseobina i institucija u Palestini kao i olakšanje njihovog nesmetanog razvitka i proširenja.

2. Pripreme za definitivno uredjenje židovske domaje.

3. Nastavak i proširenje rada cionističke organizacije, da joj bude moguće provesti njene ciljeve.

Fond će se upotrijebiti za izvedbu ovih zadaća:

1. da pomogne uzdržavanju postojećih naseobina i institucija u Palestini, te da povрати uslijed ratnih događaja raštrkane bjegunce.

2. za uzdržavanje škola u Palestini.

3. da kolonistima, farmerima i trgovcima u Palestini podijeli zajmove.

4. da podupre cionistički ured u Palestini, koji nadzire razdiobu palestinskih fondova, te podupire i upućuje koloniste u njihovu radu.

5. da izradi potrebne planove i proračune za željezničke, lučke i vodogradjevne projekte kao i ostale javne radnje, koje su potrebne za probit zemlje, te

6. da podupire djelovanje cionističke organizacije u Palestini i ostalim zemljama, kako je potrebno za postignuće posljednjeg cilja t. j. uspostavu židovske domaje.

Francuska i cionizam. Francuska je bila zemlja, gdje se je kako sa strane židovskih asimilanata, tako sa strana francuskih klerikalnih i imperijalističkih krugova vodila odlučna borba protiv političkom cionizmu, jer su ga smatrali opasnošću po francuske nacionalno-političke interese. Nastojanja, da se razjasne ciljevi političkog cionizma, ostala su dulje vremena bezuspješna. Ocrnjivanje i klevete sa strane protivnika stajahu na putu, a židovske mase, ti živi nosioci židovskog preporoda, manjkale su u zemlji. A i ravnodušnost oficijelnog francuskog židovstva bila je zaprekom, jer ono je u najboljem slučaju pokazalo razumijevanja tek za filantropski rad u Palestini.

Kod ovako teških uslova i s obzirom na vlastite francuske interese i tradicije jedva se dalo pravo pomisliti da će Francuska dati svoje potpuno odobrenje Engleskoj izjavi o budućnosti Palestine. Dapače je postojala bojazan da Francuska ne će priznati židovska nacionalna prava u Palestini. Danas stojimo pred drugom činjenicom: Oficijelna izjava Francuske vlade u korist židovske nacionalne domaje u Palestini je publicirana...

Što je teži bio put, koji je vodio k tome uspjehu, to zahvalnije prima židovski narod tu izjavu. Na našem putu k cilju odstranjena je daljnja zapreka. S toga je veća naša nada, jača naša vjera, a jasnija naša budućnost.

Palestinski tjedan u Petrogradu. Od 21. do 28. travnja o. g. priredila je cionistička organizacija u Petrogradu palestinski tjedan, u kojem je svekoliko židovsko pučanstvo sudjelovalo. U svim sinagogama održala su se, poslije svečane službe božje, predavanja o Palestini a sabiralo se za palestinski fond. — Veliku pažnju izazvala je izložba kiparskih i slikarskih umjetnina židovskih umjetnika, koja je i financijalno uspjela. — Najveće oduševljenje bilo je, kad je slavni ruski pjevač Šaljapin pjevao čitav niz židovskih narodnih pjesama, a konačno „Hatikvu“, koju je više od 6000 ljudi zanosno prihvatilo. Sve novine izdale su posebne palestinske brojeve u hebrejskom, židovskom i ruskom jeziku. 29. travnja otvoren je tečaj za predavanja o Palestini. Oduševljenje za Palestinu cijeloga židovskoga pučanstva doseglo je toga tjedna vrhunac. —

Pokret „Hehaluc“. Palestinska komisija centralnog odbora cionističke frakcije „Ceire-Cion“ u Rusiji razaslala je svim članovima osnovu o dužnostima svakog pojedinog člana hehaluca koja glasi:

1. Životni cilj „hehaluc“-člana jest trajno naseljenje u Palestini.

2. „Hehaluc“-član spreman je odmah započeti sa predradnjom za svoj budući poziv u Palestini.

3. „Hehaluc“-član dužan je poslije rata da na zapovjed saveza podje u Palestinu.

4. U Palestini imade se član staviti na dispoziciju zadruzi hehaluca najmanje na 3 godine.

5. Svaki je član dužan da se podvrgne disciplini hehaluca.

6. Svaki član mora biti spreman, da sa članovima hehaluca živi prema načelima uzajamne pomoći.

Henry Bergson za cionizam. Čuveni pariški filosof i član francuske akademije znanosti, Bergson, koji je i sam Židov, imao je nedavno odulji razgovor s cionističkim prvakom i publicistom Sokolovom, koji je u diplomatskoj misiji boravio u Parizu. Tom prilikom izjavio je Bergson, koji je ist. evrop. podrijetla, da goji velike simpatije za cionizam.

Poale — cionistički meeting za Palestinu. Na meetingu, koji je priredio New Yorški „Poale Zion“ u povodu objelodanjenja engleske izjave, te kojemu je prisustvovalo nekoliko hiljada židovskih radnika, prihvaćena je slijedeća rezolucija:

„Mi židovski radnici, socijalisti i revolucionarci, obvezujemo se, da ćemo se priključiti avangardi nacionalnog pokreta za slobodu, organiziranome proletarskome cionizmu, te da ćemo svim silama pripomoći što skorijoj mobilizaciji židovskog proletarijata za Palestinu...“

„Prisizemo svečano, da ćemo nastaviti i dovesti konačnoj pobjedi rad naših palih pionira, radnika i stražara, koji su se žrtvovali za slobodu i ponovno oživljenje židovskog naroda u Palestini“.

Židovsko zastupstvo u poljskom državnom vijeću. Između 110 članova, sedmorica su Židovi. Cionistički zastupnik dr. Rosenblatt izrekao je u drugoj sjednici deklaraciju, koju završuje ovako: „U ovoj zemlji žive i druge narodnosti, koje valja zadovoljiti. Narodne manjine moraju dobiti mogućnost slobodnog razvitka i garanciju njihovih prava... Kao zastupnik židovskog naroda zahtijevati ću, da se i židovski narod, uz garanciju njegovih prava, može slobodno razvijati. Onda ćemo imati zemlju, koju će svi građani rado braniti — do posljednjeg daha“. I ostali židovski zastupnici, predstavnici židovske narodne stranke, ortodoksa i „Poljaka mojsijeve vjere“ dali su izjave, u kojima traže ravnopravnost i toleranciju za židovsko pučanstvo. —

Cionizam u Grčkoj. Cionisti u Grčkoj udružili su se u posebnu federaciju, koja imade najviše pristaša u Solunu. Tamo izlazi i njihovo glasilo „Pro Israele“ na španjolskom jeziku. — Grčki ministar Limos izjavio je nedavno, da će Venizelos i ostali članovi grčkog kabineta podupirati ostvarenje cionističkog programa.

Socijalisti protiv pogroma. Stranačka vodstva socijalista u neutralnim državama objelodanila su izjave, u kojima prosvjeduju protiv pogroma protiv Židova u Galiciji, Besarabiji i nekim zemljama bivše Rusije. U izjavi danske socijalne demokracije stoji doslovce: „Grozni progono židovskog pučanstva, o kojima stižu izvještaji iz nekih evropskih zemalja, nedostojni su jednog kulturnog naroda i u protimbi sa zah-

tjevom za slobodom i pravom samoodređenja. Stoga izriče naša stranka svoje simpatije židovskom narodu, te se pridružuje zahtijevu, da se moraju dati prava narodnim manjinama“. —

Židovska javnost u Rusiji protiv boljševika. Boljševička vladavina u Rusiji nije poštedila niti Židove. Samo neznatan dio Židova, a to su asimilanti i renegati, pristaju uz boljševike. Svijesno i organizirano židovstvo odlučno se opire poluanarhističnim boljševičkim nastojanjima, a to se najbolje očituje u pisanju židovske štampe, koja je antiboljševistička. Nijedna židovska stranka ne će da prizna „Židovski komesarijat“ boljševičke vlade tako, da je komesarijat postao skoro suvišan. Sve očekuje pad boljševika. —

Engleski generalni prokurator u Palestini. Major Norman Bentwich, cionistički prvak i docent za pravne nauke u Kairu, imenovan je generalnim prokuratorom i apelacionim sudijom za područje Palestine, koje su zaposjeli Englezi. —

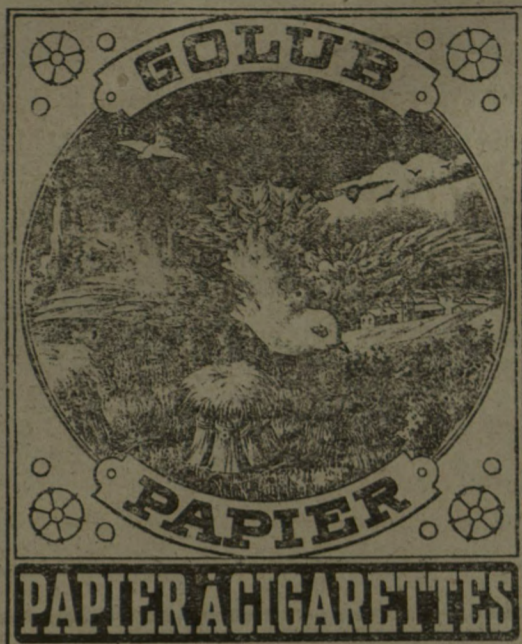
Židovski radnici u Americi [za žrtve rata. Židovska strukovna udruženja stvorila su zaključak, da će jednodnevnu nagradu svih svojih članova u Newyorku prinesiti pomoćnoj akciji u korist Židova, koji su radi rata stradali u evropskim zemljama. U tu svrhu radili su na rodjendan Washingtonov, koji je i tače praznik. Na taj način sabrana nadnica, koje su se radnici odrekli, iznosila je u Newyorku 1,250.000 dolara. Ovaj plemeniti čin radnika, mnogi su poslodavci također poduprli time, što su toga dana isplatili povišene nadnice. —

Bilješke.

Herzlova obitelj iz Zemuna! Herzlova obitelj potječe iz kraljevine Hrvatske. Istom se Herzlov otac Jakob preselio u Budapešt, dok je njegov djed, Simon Löw Herzl živio u Zemunu. Zanimljiva je činjenica, da je Herzlova obitelj bila prva, koja si je izhodila ravnopravnost s ostalim zemunskim građanstvom. Na temelju starog obiteljskog privilega iz 18. stoljeća, dozvoljen je god. 1857. po caru i kralju Franji Josipu, da Herzlova obitelj smije i nadalje stanovati u Zemunu, koji je tada pripadao Vojnoj Krajini. Ovu dozvolu priopćile su vojničke oblasti bratu Herzlovog djeda, Baruchu Herzlu, koga se današnji Zemunci još živo sjećaju. Herzlov djed s očeve strane, Simon Herzl bio je oženjen s Rebekom Biliz i umro je g. 1879. u Zemunu. Herzlov pradjed s očeve strane zvao se Loebel i prema obiteljskoj predaji je špansko-židovskog podrijetla. Još danas žive Herzlovi daljnji rođjaci u Zemunu.

Pohod na Herzlov grob. Prigodom 14. obljetnice Herzlove smrti uputio se, kao i prijašnjih godina, — demonstrativni pohod bečkih cionista na Herzlov grob. Na čelu ogromne povorke stupali su odjeli „šomrima“ i „plavo-bijelih“, a u povorci samoj osobito se isticao veliki broj židovskih časnika i vojnika, među njima mnogi invalidi i odlikovani. Na grobu su dva kantora otpjevala žalobne psalme, a zatim je ogromna povorka šutke defilirala kraj groba. —

== Jesam li platio šekel? ==

PAZI I DOBRO CITAJ !!!

Tko želi sačuvati svoje zdravlje neka puš samo cigaretni papir

„GOLUB“

jer je „Golub“ najbolji papir sadašnjosti i jedini domaći proizvod.

Proizvod je „Prve hrv. tvornice cigaretnog papira“ Zagreb, koja tvornica zaposluje redovito 200 domaćih radnika.

Debije se u svakoj trafici.

Josip Engelsrath

Ilica 5 — Zagreb — Ilica 5

Ilica 5 — Zagreb — Ilica 5

Najveće skladište dragulja, zlata, srebra i satova uz jamstvo i jeftine stalne cijene.

Veliko tvorničko skladište kina srebrene robe iz najboljih tvornic.

Ilustrovani cjenici na zahtjev badava i franko.

Kupuje i zamjenjuje staro zlato, srebro, dragulje, biser, briljante, satove, antikvite, novac uz najviše cijene.

Vlastita radionica za umjetno izradjene novoradnje i popravke zlatnih i srebrenih predmeta brzo i jeftino.

Josip Engelsrath

Na zahtijev šalje kataloge o

Židovskoj narodnoj glazbi,

Židovskoj literaturi

Židovskim razglednicama

Jüdischer Verlag Berlin W. 15.

Sächsische Strasse 8.

Banka za trgovinu, obrt i industriju

dioničarsko društvo

Jelačićev trg 4. - ZAGREB - Jelačićev trg 4

Podružnice: Koprivnica, Ruma.

Dionička glavnica K 5,000.000 — Pričuve K 2,000.000 —

PRIMA

štedne uloške na knjižice i u tekućem računu do daljnjega sa

4% čistih

KUPUJE I PRODAJE

vrijednosne papire, srečke svake vrsti devize, strani zlatni i srebrni novac.

PROVADJA BURZOVNE NALOGE.

FINANSIRA

industrijalna i trg. poduzeća.

ESKONTIRA

mjenice, doznačnice, čekove, odreske i žrijebane vrijednosne papire, daje predumove na vrijednosne papire, kao dionice, rente, srečke i t. d. nadalje na otvorene knjižne tražbine uz povoljne uvjete,

Prodaje promese za sva vučenja, izdaje kreditna pisma i čekove na sva tu- i inozemna mjesta, osigurava srečke protiv gubitku na tečaju.

Tekstilne otpatke

(krpe sviju vrsti)

kupuje i plaća najbolje cijene

Adolf Krausz stariji

(od povjerenstva za tekstilne otpatke ovlašten veletržac krpami).

Osijek g. g. Županijska 59.

ALEM

je Orijentalni prašak za zube, njegova je sastavina takova, da čini ono što je zubima podjednako. Daje svježi dah iz ustiju zapriječuje krvarenje zubiju štiti zube od boli. Zaprečuje da zubi postanu šuplji. Čini zube bijele i zdrave. Od velike je desinfekcione snage, te vas štiti od bolesti. A što je najvažnije, neugodan dah iz ustiju odmah odstranjuje i tako omogućiti svakom da ima lijepe bijele i zdrave zube te miomiris u ustima.

Cijena originalne kutije K 1.50.

Glavno skladište

Nobilior Drogeria Zagreb

Ilica 34.

TVORNICA ŠTAMPILJA

ŠANDOR SCHNELLER

REZBAR — GRAVEUR

ZAGREB

MARIJE VALERIJE ULICA BROJ 6.

PREVOZE ROBE I POKUĆSTVA U
GRADU I IZVAN GRADA PREUZIMA

JOSIP MÜNZER

Jurišićeva ulica broj 20.

TELEFON 4-28. 21-95.

OBAVLJA SVAKI PREVOZ POKUĆSTVA I ROBE NAJSAVJESNIJE I NAJJEFTINIJE.

Prva hrvatska štedionica

Osnovana godine 1846.

Dionička glavica: - u Zagrebu. - Pričuve: -
K 10,000.000.— K 17,000.000.—

ODRUŽNICE: Bjelovar, Brod n/S., Cirkvenica, Delnice, Karlovac, Kraljevica, Novi, Osijek gornji grad, Požega, Rijeka, Senj, Sisak, Sv. Ivan Zelina, Varaždin, Velika gorica, Vinkovci, Virovitica, Vukovar, Zemun.

ISPOSTAVE: Požega, Osijek donji grad, Vinica.

Prima uloške na knjižice i na tekući račun.
Eskomptira mjenice i devize.

Prima na inkaso tu- i inozemne mjenice.

Podijeljuje hipotekarne zajmove na kuće i na nekretnine.

Izdaje 4 $\frac{1}{2}$ %-tne založnice

koje imaju oprost od poreza, pupilarnu sigurnost i jamčevnu sigurnost.

Mjenjačnica

Prve hrvatske štedionice, Ilica 5.

Prodaje i kupuje sve vrsti srećaka, vrijednosnih papira, zlatnog, srebrenog te papirnatog novca, unovčuje kupone besplatno. Obavlja burzovne naloge. Izdaje čekove i kreditna pisma, te obavlja isplate na temelju i akreditiva na sva tu- i inozemna mjesta vrlo kulantno.

Prodaje sve vrsti srećaka na obročno otplaćivanje najkulantnije. Izdaje promese na sve vrsti srećaka. Preuzima reviziju srećaka i vrijednosnih papira besplatno. Osigurava srećke proti gubitku u tečaju. — Preuzima u pohranu vrijednosne papire. Iznajmljuje pojedine pretince Safe-pohrane.

Glavna kolektura kr. povl. razredne lutrije.
Prodaja srećaka kr. držav. lutrije.

Hrv. sveopća kreditna banka

dioničarsko društvo

u ZAGREBU, Ilica 25, i podružnica u Karlovcu

Uloške

preuzimlje uz najpovoljnije ukamaćenje na uložne knjižice ili na tekući račun, te ih bez obzira na postojeće ili buduće uslove moratorija isplaćuje.

Svi u bankovnu struku zasjecajući poslovi obavljaju se najkulantnije.

Posebno odijelenje za prodaju sladora

Zagreb, tel. br. 621, 7371-1590.

Karlovac, telefon br. 79

Utemeljena god. 1868.

Utemeljena god. 1868.

HRVATSKA ESKOMPTNA BANKA

Ilica broj 3. ZAGREB Ilica broj 3.

Dionička glavica 134 milijuna kruna.

Pričuve 5,6 milijuna kruna.

Bankovni odjel.

Eskomptira mjenice i devize.

Prima novac na ukamaćenje na uložne knjižice, doznačnice ili teknički račun, te doznačuje isplaćivanja na sva tržišta tu i inozemstva.

Izdaje kreditna pisma na tu i inozemstvo.

Preuzima u pohranu vrijednosne papire i stavlja strankama na uporabu posebno uređene blagajne (Safe-Depot) pod ključem same stranke i zatvorom zavoda uz umjerenu pristobu.

Odio za šumske poslove.

Podržaje vlastite pilane za proizvodnju svih vrsti hrastove i bukove rezanegre dje.

Podržaje lju tioniu za proizvodnju pacconš.

Proizvodnja, exportnesklade i drva za gorenje na veliko i t. d.

Financira šumske poslove.

Mjenjačnica.

Kupuje i prodaje vrijednosne papire.

Kupuje i prodaje inozemni kovani i papirni novac.

Isplaćuje predujmove na zalag vrijednosnih papira.

Unovčuje kupone te izrebanepapire i srećke.

Prodaje na obročno otplatu srećke svake vrsti po jedan ili po više komada prema izboru

kupca s bezodvlačnim pravom igre.

Prodaje vlastite 4 $\frac{1}{2}$ % založnice koje su pupilarno sigurne, sposobne za svake vrsti jamčevine, kao i za vojno-ženidbene jamčevine, te su vrlo podesen za koristonosno ulaganje prištenja. Obavlja besplatno evidencu žrebanja srećaka i drugih žrebanju podvrženih papira.

Hipotekarni odjel.

Podjeljuje na zemljišni posjed, a u većim gradovima i na najamne kuće hipotekarne zajmove na amortizaciju.

Podjeljuje na temelju grad. nacrti i troš. u većim gradovima. Amortizacione zajmove kao gradjevne vjeresije.

Podružnice: u Osijeku, u Vinkovcima i Petrinji.

Javno skladište: u Zagrebu.